

Spis treści

Wprowadzenie	13
---------------------------	-----------

Rozdział 1.

Zakres przemocy w rodzinie	15
Co rozumiemy pod pojęciem „przemoc w rodzinie”?.....	16
Rozmiary przemocy w rodzinie.....	18
Trafność informacji o przemocy.....	18
'Krzywdzenie dziecka.....	21
Krzywdzenie współmałżonka.....	23
Przemoc wobec rodzeństwa.....	25
Krzywdzenie starszych.....	27
Współwystępowanie różnych form przemocy w rodzinie.....	28
Przemoc w domu a przemoc poza domem.....	29
Uniwersalny charakter przemocy wobec członków rodziny.....	33
Różnice międzykulturowe.....	33
Zmiany w czasie.....	35
Uwagi końcowe.....	37

Rozdział 2.

Postawy wobec przemocy w rodzinie	38
Dowody na istnienie tolerowania agresji wobec członków rodziny.....	39
Uzasadnienie tolerowania agresji.....	40
Brak empatii wobec ofiar.....	41
Wiara w sprawiedliwy świat.....	41
Złudzenia dotyczące możliwości uniknięcia przemocy.....	42
Tolerowanie wiktylizacji członków rodziny.....	42
Zmienność poziomów tolerowania przemocy.....	44
Zmienność wynikająca z kontekstu.....	44
Zmienność wynikająca z ról rodzajowych.....	48
Zmienność wynikająca z poziomu wykształcenia i statusu społeczno-ekonomicznego.....	49
Zmienność wynikająca z różnic etnicznych, rasowych i kulturowych.....	49
Zmienność wynikająca z orientacji profesjonalnej.....	51
Zmienność wynikająca z charakterystyki ofiary i sprawcy.....	52
Związek postaw i zachowania.....	52
Uwagi końcowe.....	54

Rozdział 3.

Reakcje ofiar na przemoc.....	55
Przekonania ofiar na temat siebie i swojej wiktyimizacji.....	56
Myślenie przyczynowe.....	56
Wyuczona bezradność.....	60
Zdolność rozwiązywania problemów.....	61
Spostrzeganie, że ten sposób traktowania jest nietypowy.....	62
Czy ofiary są masochistami?.....	63
Obniżona wrażliwość na agresję.....	64
Dlaczego krzywdzone ofiary pozostają ze sprawcą?.....	65
Strach i uzależnienie od sprawcy.....	67
Brak wsparcia ze strony policji i służb społecznych.....	67
Uczucia wobec sprawcy.....	67
Inne reakcje ofiary.....	68
Poszukiwanie pomocy.....	68
Odwet.....	69
Powstrzymanie sprawcy: która strategia jest skuteczna?.....	69
Uwagi końcowe.....	71

Rozdział 4.

Dynamika życia w rodzinie.....	72
Rodzina jako system społeczny.....	72
Relacje rodzic-dziecko.....	73
Czynniki związane z osobą rodzica.....	74
Czynniki związane z dzieckiem.....	76
Interakcja czynników związanych z rodzicem i czynników związanych z dzieckiem.....	77
Relacje z innymi podsystemami w obrębie rodziny.....	78
Relacje w małżeństwie lub pomiędzy partnerami.....	79
Charakterystyka sprawcy.....	79
Charakterystyka ofiary.....	80
Charakterystyka pary.....	82
Nierówność.....	82
Relacje z innymi podsystemami w obrębie rodziny.....	86
Relacje pomiędzy rodzeństwem.....	86
Relacje dorosłe dzieci-starsi rodzice.....	88
System rodzinny a wpływy środowiska społecznego.....	89
Stresory ekonomiczne i społeczne.....	89
Brak wsparcia społecznego.....	91
Normy społeczne.....	92
Uwagi końcowe.....	93

Rozdział 5.

Teorie agresji	94
Poglądy na przyczyny przemocy.....	94
Ilustracja na podstawie literatury odnoszącej się do hipotezy o cykliczności przemocy.....	97
Uwagi końcowe.....	101

Rozdział 6.

Uczenie się agresji	102
Jak dochodzi do uczenia się zachowań?.....	102
Czy przemoc w rodzinie jest zachowaniem wyuczonym?.....	105
Dzięki jakim mechanizmom może dochodzić do uczenia się przemocy w rodzinie?.....	106
„Bezpośrednia” ścieżka do agresji.....	106
Znaczenie alternatywnych modeli dyscypliny.....	108
Asertywność i umiejętność rozwiązywania problemów.....	110
Przetwarzanie informacji w ramach poznania społecznego.....	110
Poznawcza ocena przemocy.....	112
Wsparcie emocjonalne.....	113
Kto jest podatny na uczenie się agresji, a kto jest odporny?.....	114
Wiktyimizacja a obserwacja.....	114
Płeć rodzica i dziecka.....	116
Wiek, w którym rozpoczęło się krzywdzenie.....	117
Uwagi końcowe.....	118

Rozdział 7.

Biologiczne uwarunkowania przemocy w rodzinie	119
Ewolucja przemocy w rodzinie.....	119
Związek selekcji naturalnej i bicia żon.....	122
Związek selekcji naturalnej i krzywdzenia dzieci.....	124
Refleksje nad wyjaśnieniami odwołującymi się do ewolucji.....	127
Genetyka a przemoc w rodzinie.....	128
Wpływ hormonów na agresję.....	133
Temperament i reaktywność fizjologiczna.....	135
Inne biologiczne uwarunkowania.....	137
Uwagi końcowe.....	137

Rozdział 8.

Natura i wychowanie w świetle reflektorów	139
Empatia.....	139
Związek empatii z przemocą.....	139
Biologiczne determinanty empatii.....	140
Społeczne determinanty empatii.....	141
Interakcja pomiędzy determinantami biologicznymi i społecznymi.....	142
Alkohol i narkotyki.....	142
Związek alkoholu i narkotyków z przemocą.....	143
Determinanty biochemiczne..... \.....	143
Determinanty społeczne.....	144
Picie alkoholu i stosowanie narkotyków przez ofiarę....	146
Uwagi końcowe.....	147

Rozdział 9.

Rozwiązania prawne i interwencje służb społecznych w przypadkach przemocy w rodzinie	149
Przejsie od tolerowania do nietolerowania przemocy w rodzinie	150
Zwiększenie uprawnień do stosowania aresztu.....	151
Teoria i dowody na skuteczność aresztu.....	152
Zaangażowanie ofiary w aresztowanie.....	156
Oskarżenia w przypadkach przemocy w rodzinie.....	157
Dokładność zeznań ofiar i świadków.....	157
Różnorodność technik prowadzenia wywiadu.....	162
Zaufanie do zeznań świadków i ofiar.....	164
Opinie biegłych.....	167
Specjaliści nie informują o przemocy.....	169
Dwuznaczność dowodów.....	170
Zaprzeczanie przez ofiarę.....	171
Tendencyjna analiza dowodów.....	171
Przekonanie, że informowanie o przemocy jest niewłaściwe.....	172
Korzyści wynikające z informowania o przemocy.....	174
Współczucie czy kara.....	175
Uwagi końcowe.....	175

Rozdział 10.

Zapobieganie przemocy w rodzinie i terapia	177
Zapobieganie.....	177
Edukacja i wsparcie dla potencjalnych sprawców.....	178
Edukacja i wzmocnienie potencjalnych ofiar.....	182
Zmiany prawa.....	183
Zmiany sposobu przedstawiania przemocy w mediach	184
Zapobieganie przemocy wymaga wielowątkowych działań.....	186
Programy terapeutyczne.....	187
Determinanty zmiany zachowania.....	187
Interwencje terapeutyczne wobec sprawców.....	191
Grupy samopomocy.....	193
Interwencja wobec ofiar przemocy małżeńskiej	195
Interwencja wobec dzieci - ofiar krzywdzenia	197
Interwencja wobec osób starszych - ofiar krzywdzenia	198
Interwencja w przypadku przemocy między rodzeństwem.....	198
Indywidualne reakcje na podejmowaną interwencję . . .	198
Uwagi końcowe.....	200
Bibliografia.....	203